

EVROPSKA UNIJA – BOSNA I HERCEGOVINA
4. SASTANAK PODODBORA U OKVIRU SSP-A ZA
TRANSPORT, ENERGIJU, OKOLIŠ I REGIONALNI RAZVOJ
BRISSEL/SARAJEVO, 22. SEPTEMBAR 2020.

Preporuke Evropske unije

POVEZIVANJE

1. BiH treba intenzivirati napore na provedbi dogovorenih reformskih mjera Agende za povezivanje u oblasti transporta i energije.
2. BiH treba nastaviti izgradnju graničnog prelaza Svilaj prema Hrvatskoj, a u međuvremenu treba postići dogovor s Hrvatskom u vezi privremenog objekta za prelazak granice kako bi se most u Svilaju i susjedni autoput već mogli koristiti.
3. BiH mora ubrzati pripreme i implementaciju projekata na Koridoru 5C, uključujući i one dionice koje su izgrađene uz pomoć fondova EU, u skladu sa zaključcima sastanka na visokom nivou o ubrzanju radova na izgradnji autoputa na koridoru 5C održanom 12. marta 2020. u Sarajevu.
4. BiH treba nastaviti pregovore sa Hrvatskom u vezi Sporazuma o željezničkom graničnom prelazu.
5. BiH još uvijek treba da preuzme ITS direktive za cestovni, željeznički i sektor unutrašnjih plovnih puteva, uspostavi nacionalni sistem za prikupljanje podataka o saobraćajnim nesrećama i osigura dovoljno budžetskih sredstava za potrebe održavanja osnovne željezničke i cestovne mreže.

TRANSPORT

Horizontalni

6. BiH treba nastaviti provedbu Okvirne strategije transporta BiH i pratećih akcionih planova blisko sarađujući sa svim akterima, te dostaviti prvi izvještaj o provedbi za period 2016-2019.

Cestovni transport

7. BiH treba da informiše o planovima i aktivnostima u vezi sa razvojem sistema naplate cestarine u skladu sa *acquis*-em EU o interoperabilnosti elektronskih cestarina.
8. BiH se poziva da podrži EU u Evropskom sporazumu u vezi sa radom vozača u međunarodnom cestovnom transportu (AETR) u pogledu implementacije pametnog tahografa.
9. U vezi sa Sporazumom o međunarodnom povremenom prevozu putnika putničkim i običnim autobusima (Interbus), BiH se poziva da ponovo potpiše Nacrt Protokola o Kraljevini Maroko zbog izmjena nastalih u drugom krugu pregovora u proljeće 2020., da potpiše Protokol o ažuriranju područja primjene Sporazuma, te ratifikuje oba Protokola u skladu sa međunarodnim obavezama.

10. BiH se poziva da dostavi potpune i najnovije podatke o sigurnosti na putevima. Potrebno je više zalaganja da bi se sigurnost na putevima poboljšala u skladu sa regionalnim akcionim planom o sigurnosti na putevima¹. To će se postići boljom implementacijom zakona o sigurnosti na putevima, boljim upravljanjem sigurnošću na putevima, zalaganjem za sigurniju infrastrukturu i zaštitu korisnika puteva, te efikasnim provođenjem saobraćajnih propisa. Još uvijek ne postoje cjelodržavna strategija i akcioni planovi o sigurnosti putnog saobraćaja.
11. BiH još uvijek treba da u potpunosti uskladi zakonodavstvo sa *acquis*-em EU o prevozu opasnih materija.

Željeznički saobraćaj

12. U pogledu željezničkog saobraćaja, BiH se poziva da što više iskoristi tehničku pomoć sa ciljem usklađivanja Zakona o željeznicama BiH sa direktivama Četvrtog željezničkog paketa EU. Regionalni akcioni plan za željeznički saobraćaj u okviru Transportne zajednice trebao bi doprinijeti reformskom procesu u BiH na nacionalnom nivou.
13. BiH treba nastaviti da revidira nacionalne tehničke i sigurnosne propise o željezničkom saobraćaju u skladu sa *acquis*-em EU i ovlastima Agencije EU za željeznice (ERA).
14. BiH treba uložiti više napora kako bi se poboljšala nezavisnost regulatornog tijela za željeznice, državnog tijela za sigurnost i državnog tijela za istrage.

Unutrašnji plovni putevi

15. BiH treba da usvoji propise na državnom nivou o plovidbi unutrašnjim plovnim putevima u skladu sa *acquis*-em EU, te da nastavi provedbu prekograničnog Okvirnog sporazuma za poboljšanje plovnog puta rijeke Save.

Zračni promet

16. U pogledu zračnog prometa, BiH treba da osigura adekvatnu organizaciju i izdvajanje sredstava za Direkciju za civilnu avijaciju u cilju sigurnosti i zaštite, a u skladu sa zahtjevima EU i Agencije EU za sigurnost zračnog saobraćaja.
17. BiH se takođe ohrabruje da ubrza izradu i usvajanje Zakona o zračnom prometu radi usklađivanja sa Sporazumom o zajedničkom evropskom zračnom prostoru.

Prava putnika

18. Potrebno je da BiH i dalje napreduje u pogledu usklađivanja i provedbe *acquis*-a EU o pravima putnika za sve vrste prevoza.

TAIEX

19. BiH treba da aktivno koristi tehničku pomoć putem TAIEX-a kako bi iskoristila podršku za provedbu *acquis*-a EU u oblasti transporta.

ENERGIJA

Horizontalno

20. BiH treba hitno uložiti više napora kako bi se uskladili propisi na državnom nivou u oblasti električne energije i gasa sa Trećim energetske paketom nakon čega je potrebno

potpuno uskladiti entitetske zakone, čime će se spriječiti dalji zastoje u otvaranju tržišta energije i razdvajanje operatora. Bez zakona nije moguće uspostaviti tržište za dan unaprijed (*day-ahead market*) niti napredovati u reformskim mjerama Agende za povezivanje.

21. BiH treba da ubrza preuzimanje i provedbu regulatornog okvira zasnovanog na TEN-E Uredbi 347/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća od 17. aprila 2013. godine za transevropsku energetska infrastrukturu.
22. U bliskoj koordinaciji sa svim nivoima vlasti i uz konsultacije sa civilnim društvom BiH treba nastaviti provedbu državnog i entitetskih akcionih planova pod cjelodržavnom okvirnom strategijom za energiju kako bi ona odražavala ciljeve čiste i održive energetske tranzicije i kombinaciju izvora energije.
23. BiH treba posvetiti posebnu pažnju pitanjima zaštite okoline i klimatskih promjena, kao i obavezama koje proizlaze iz *acquis*-a, kao što su efikasne procjene uticaja na okoliš za sve planirane investicione projekte u oblasti proizvodnje energije.

Ugovor o Energetskoj zajednici / Preuzimanje propisa EU i provedba zakona u BiH

24. BiH treba da osigura pravilnu primjenu *acquis*-a EU i odredaba Ugovora o Energetskoj zajednici o državnoj pomoći za sve investicijske projekte, uključujući izgradnju novih ili proširenje postojećih termoelektrana.
25. BiH treba da ubrza preuzimanje *acquis*-a Energetske zajednice, a posebno da riješi sva pitanja koja su predmet postupaka u toku zbog kršenja propisa Energetske zajednice.

Električna energija

26. BiH i dalje treba da nastavi provedbu strukturnih reformi na entitetskom nivou sa kojima se uveliko kasni, kao što su pravno i funkcionalno razdvajanje operatora distribucijskog sistema od proizvodnje električne energije (FBiH) i iz snabdijevanja (RS) ili od drugih komunalnih usluga (BDBiH). Nadalje, RS treba da uskladi svoje propise kako bi eliminisala regulaciju cijena proizvodnje.
27. BiH treba da dovrši deregulaciju veleprodajnih cijena u RS-u.
28. BiH treba da usvoji i provede novi zakon za efikasno restrukturisanje, sertifikaciju i poslovanje Elektroprenosa BiH.
29. BiH treba da uloži veće napore da zamijeni trenutnu upravu Elektroprenosa BiH (TransCo) u tehničkom mandatu tako što će imenovati generalnog direktora i odgovarajuće upravne i nadzorne strukture, kao i članove nadzornog odbora Nezavisnog operatora sistema (ISO), čiji mandati su istekli.
30. BiH se ohrabruje da unaprijedi provedbu Povelje održivosti na Zapadnom Balkanu kako bi se unaprijedila čišća okolina i omogućio prelazak na niskokarbonski razvoj i razvoj otporan na klimatske promjene.

Gas

31. BiH mora da napreduje u pogledu nedostajućeg zakonskog i regulatornog okvira za gas, jer to predstavlja ozbiljno i trajno kršenje obaveza iz Ugovora o Energetskoj zajednici i najveća je prepreka osiguranju transparentnosti, konkurencije, liberalizacije i opskrbe tržišta gasa.

Obnovljivi izvori energije

32. BiH treba nastaviti izradu Nacionalnog integrisanog plana za energiju i klimu (NECP) uz konsultacije sa svim relevantnim učesnicima, te dostaviti nacrt plana Sekretarijatu Energetske zajednice na revidiranje, u kojem će, između ostalog, na integrisan način biti obrađena pitanja ciljeva obnovljive energije, politike i mjere u okviru oblasti “dekarbonizacija ekonomije” u NECP.
33. BiH treba da uskladi svoje propise sa *acquis*-em EU o obnovljivim izvorima energije, kako bi se uspostavio pravni okvir na državnom nivou koji koordinira i definira odgovarajuće odgovornosti nacionalnih, regionalnih i lokalnih upravnih tijela za postupke autorizacije, certificiranja i licenciranja.
34. BiH treba da finalizira i usvoji zakone o obnovljivoj energiji na entitetskom nivou u skladu sa ambicioznim ciljevima Zelene agende za Zapadni Balkan kako bi se povećale mogućnosti za stimulisanje investicija.
35. BiH treba koristiti i ulagati u hidroenergiju na odgovoran način, uz konstruktivan dijalog između svih aktera, uključujući civilno društvo, kao i u skladu s pravilima i procedurama EU, posebno *acquis*-em o okolišu, te uz poštivanje općih načela transparentnosti, pravne sigurnosti i odgovornosti. Treba uzeti u obzir ukupni uticaj malih hidroelektrana na prirodu i upravljanje vodama.
36. BiH se poziva da poboljša prikupljanje podataka u agenciji i zavodima za statistiku o potrošnji obnovljive energije u skladu sa metodologijom EUROSTAT-a.

Energetska efikasnost

37. BiH mora ubrzo izmijeniti entitetske zakone o energetskej efikasnosti uz poštivanje zahtjeva iz Direktive o energetskej efikasnosti i osigurati sistematski pristup u primjeni akcionih planova na državnom i entitetskim nivoima.
38. BiH treba da finalizira i usvoji Nacionalni akcioni plan za energetskej efikasnost 2019-2021 (NEEAP).

Smanjenje emisija

39. BiH još uvijek treba pojačati napore kako bi se uskladila sa zahtjevima Direktive o velikim uređajima za loženje i uklonila nedostatke vezane za provedbu odredbe o sadržaju sumpora u tečnim gorivima s ciljem da se okonča neriješeni slučaj kršenja pravila Energetske zajednice.

Sigurnost snabdijevanja

40. Od BiH se traži da izradi potrebne propise, uspostavi tijelo na državnom nivou za obavezne zalihe nafte i osigura usklađenost zakonodavstva na entitetskom nivou, u skladu sa zahtjevima iz *acquisa* EU. Takođe bi trebala uspostaviti prikupljanje podataka kako bi se osiguralo poštovanje Mjesečne statistike nafte.

Nuklearna energija

41. Potiče se BiH da pristupi Evropskoj platformi za razmjenu radioloških podataka (EURDEP) i Evropskoj zajednici za hitnu razmjenu radioloških informacija (ECURIE).

42. Što se tiče Trgovske Gore, pored stalnih napora usmjerenih na zajedničko rješenje u duhu dobre regionalne saradnje sa Hrvatskom, BiH bi takođe mogla razmisliti o rješavanju ovog pitanja na sljedećem Preglednom sastanku ugovornih strana Zajedničke konvencije o sigurnosti upravljanja istrošenim gorivom i o sigurnosti upravljanja radioaktivnim otpadom, koji je zakazan za maj / juni 2021. godine.

ŽIVOTNA SREDINA

Horizontalna pitanja

43. BiH se poziva da se priključi Evropskom Zelenom planu o Zelenoj agendi za Zapadni Balkan koja se temelji na prelasku na zelenu energiju (Podgorica 2019.) i zaključcima samita Zapadnog Balkana 2019. u Poznanju. Predviđene su aktivnosti u pet širokih područja: dekarbonizacija (klimatske aktivnosti, čista i pravedna energetska tranzicija i pametna mobilnost), kružna ekonomija, sprečavanje zagađenja, između ostalog zbog značajnog uticaja zagađenja zraka u regiji, održiva poljoprivreda i proizvodnja hrane, i zaštita biološke raznolikosti.
44. BiH bi trebala hitno započeti s provedbom Strategije usklađivanja propisa sa pravnom stečevinom EU u oblasti zaštite okoline / životne sredine Bosne i Hercegovine (EAS) usvojene u maju 2017., i u skladu s tim osigurati koordinisano usvajanje i provedbu propisa o životnoj sredini u cijeloj zemlji.
45. BiH bi trebala redovno dostavljati podatke o poštovanju rokova i napretku u pogledu Plana za provedbu i praćenje EAS-a nakon što bude usvojen.
46. Od BiH se traži da nastavi provedbu EAS-a izradom i usvajanjem konsolidovane cjelodržavne Strategije i akcionog plana za zaštitu životne sredine kako bi se osiguralo strateško planiranje u sektoru zaštite životne sredine i provedba na koordinisan i usklađen način u skladu s *acquse* EU, uključujući vode i upravljanje otpadom, kvalitet zraka i industrijsko zagađenje.
47. BiH treba osigurati usklađivanje u cijeloj zemlji s Direktivama o procjeni uticaja na okoliš (EIA) i o strateškoj procjeni uticaja na okoliš (SEA), tj. odredbama koje se odnose na javni pristup informacijama o životnoj sredini i učešće javnosti u procesu donošenja odluka. Ovo je posebno važno u svjetlu investicionih planova kod kojih se mora ozbiljnije voditi računa o ekološkim aspektima.
48. BiH treba ojačati upravne kapacitete i sisteme praćenja i jasno poboljšati međuinstitucionalnu koordinaciju među svim nadležnim organima po pitanju zaštite životne sredine. To podrazumijeva da uključene strane ne dostavljaju fragmentisane ili odvojene nekoordinisane doprinose nego jasne, dosljedne i konsolidovane informacije o ostvarenom napretku.
49. BiH bi trebala hitno formalizovati proceduru za imenovanje i odgovornosti Nacionalne kontakt osobe za BiH za provedbu konvencija o životnoj sredini koje je BiH potpisala.

Voda

50. Od BiH se potiče da intenzivira dalje usklađivanje i provedbu propisa o upravljanju vodama, uključujući i propise o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, pitkoj vodi i poplavama, na koordinisan i usklađen način, te da osigura i sistematski rješava održivost investicija, kao što su postrojenja za obradu otpadnih voda.

51. BiH treba dovršiti *Krovni izvještaj o planovima upravljanja riječnim slivovima* i usvojiti ga na državnom nivou, čime se dopunjuje usvajanje planova upravljanja riječnim slivovima na nivou oba entiteta i Brčko Distrikta.

Otpad

52. BiH treba ubrzati izradu cjelodržavne strategije upravljanja otpadom kako bi se osigurao koordinisan pristup u rješavanju državnih prioriteta i usklađeno usklađivanje s *acquisem* EU u ovoj oblasti, što je od posebnog značaja u kontekstu kružne ekonomije.
53. BiH bi trebala usvojiti posebne planove provedbe Direktive o odlagalištima otpada, koji su izrađeni uz pomoć EU.
54. BiH bi trebala povećati napore na rješavanju različitih tokova otpada, primijeniti principe hijerarhije otpada i obratiti posebnu pažnju na Strategiju EU za plastiku i Direktivu o plastici za jednokratnu upotrebu.

Kvalitet zraka

55. BiH još uvijek mora izraditi cjelodržavnu strategiju za poboljšanje i praćenje kvaliteta zraka kako bi sistematski rješavala problem zagađenja zraka i uskladila svoje zakonodavstvo sa *acquis-em* EU u bliskoj koordinaciji među svim nivoima vlasti.
56. BiH treba uskladiti propise s Direktivom EU o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih onečišćujućih tvari kako bi ubrzala aktivnosti na poboljšanju popisa emisija i s tim u vezi rad na punoj ratifikaciji i provedbi Konvencije o zraku i njenih protokola.
57. BiH mora ubrzati uspostavljanje koordinisane i djelotvorne mreže za praćenje zraka u cijeloj zemlji kako bi pružila pouzdane podatke za BiH.
58. BiH mora preduzeti ambicioznije korake u borbi protiv zagađenja zraka kao prioritet, kako bi se poboljšala situacija na žarištima gdje zagađenje zraka prelazi sve relevantne granične vrijednosti ili ima prekogranične efekte. Ovo uključuje suzbijanje zagađenja automobilima, ali i pažljivo razmatranje ulaganja u izgradnju novih ili proširenje postojećih elektrana na uglj.

Industrijsko zagađenje

59. BiH bi trebala dalje usklađivati svoje propise s Direktivom o industrijskim emisijama i uspostaviti funkcionalan Registar ispuštanja i prenosa onečišćujućih tvari za cijelu zemlju, uz omogućavanje javnog pristupa i dostavljanje prikupljenih podataka institucijama EU. BiH bi trebala nastaviti s ratifikacijom Protokola o Registrima ispuštanja i prenosa onečišćujućih tvari uz Arhusku konvenciju.
60. BiH mora osigurati provedbu Državnog plana smanjenja emisija i usvojiti tehničke i finansijske mjere potrebne za tu svrhu.

Hemikalije

61. BiH se poziva da se pripremi za pristupanje Konvenciji iz Minamata o živi.

Zaštita prirode

62. BiH se mora usredotočiti na usklađen cjelodržavni pristup i dalje uskladiti svoje zakonodavstvo, koristeći pomoć EU koja je pružena za dalje usklađivanje s Direktivama o pticama i staništima i usvajanje Plana Natura 2000.

Buka

63. BiH mora preduzeti značajne napore na usklađivanju i provođenju *acquisa* EU o buci u životnoj sredini.

CIVILNA ZAŠTITA

64. BiH bi trebala da nastavi aktivno učešće u aktivnostima Mehanizma civilne zaštite EU (UCPM), koje su otvorene za treće zemlje, kao što su godišnji pozivi za dostavljanje projekata prevencije i spremnosti, vježbe, misije stručnih procjena i savjetodavne misije, s ciljem pripreme za članstvo u Mehanizmu.
65. BiH bi se trebala uključiti u predstojeće projektne aktivnosti sljedećeg regionalnog programa o poplavama i šumskim požarima.
66. BiH bi trebala osigurati odgovarajuće praćenje i provedbu niza ciljanih preporuka Izvještaja o stručnoj procjeni u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom periodu.
67. BiH još uvijek mora hitno uspostaviti pravnu osnovu i preduzeti sve potrebne korake za provedbu jedinstvenog evropskog broja za hitne slučajeve 112.

KLIMATSKE PROMJENE

68. BiH bi trebala da slijedi strateški pristup u sistematskom usklađivanju s *acquisem* EU o klimatskim promjenama i njegovoj efikasnoj provedbi. Trebala bi dati prioritet usklađivanju s novom Uredbom o upravljanju (trgovina emisijama i praćenje emisija, izvještavanje i verifikacija).
69. BiH mora osigurati dosljednost sektorskih akcionih planova i cjelokupnog strateškog pristupa u skladu s Okvirom EU za klimatske i energetske politike 2030. i zakonodavnim paketom EU o klimi i energiji.
70. BiH treba uzeti u obzir sve relevantne strategije i odgovarajuće planove, posebno u energetske sektoru, kako bi se olakšala provedba Pariškog sporazuma i omogućila dekarbonizacija ekonomije zemlje u skladu sa ciljevima Zelene agende za zapadni Balkan.
71. BiH bi trebala intenzivirati aktivnosti na reviziji svoje Strategije prilagođavanja klimatskim promjenama i Strategije razvoja sa niskim emisijama i revidiranog Izvještaja o nacionalno utvrđenim doprinosima za ublažavanje klimatskih promjena u okviru pripreme Četvrtog državnog izvještaja i Trećeg dvogodišnjeg izvještaja.
72. BiH mora znatno ojačati svoju upravnu strukturu i međuinstitucionalnu saradnju u pogledu klimatskih promjena kako bi rješavala pitanje klimatskog djelovanja na održiv način, a ne na nivou pojedinačnih projekata, posebno u pogledu provedbe Nacionalno utvrđenog doprinosa koji se odnosi na cijelu privredu. Takođe bi trebala pojačati aktivnosti na podizanju svijesti.

REGIONALNI I LOKALNI RAZVOJ

73. BiH treba ojačati institucionalne i upravne kapacitete u pogledu programiranja, provedbe, praćenja i procjene fondova EU kako bi se pripremila za buduće fondove EU.
74. BiH mora poboljšati proces prioritizacije planirane intervencije u kontekstu programiranja fondova EU, a posebno treba da što prije usvoji zahtijevanu listu prioriteta projekata energetske sektora i revidira listu prioriteta projekata sektora

životne sredine kako bi se osiguralo da budu u skladu sa ciljevima Zelene agende za zapadni Balkan.

75. BiH bi trebala hitno preduzeti pripremne korake za izradu dugo očekivane cjelodržavne strategije regionalnog razvoja. Strategija treba obuhvatiti tri glavna područja: decentralizaciju, lokalni regionalni razvoj i regionalni razvoj unutar BiH, kako bi razvojni potencijal svih regija dobio na značaju i kako bi se smanjile regionalne i lokalne razlike u BiH.
76. BiH bi trebala postati aktivnija u svim makroregionalnim strategijama (EUSAIR i EUSDR), ugraditi ih u svoje državne i regionalne razvojne strateške dokumente i provoditi ih iz svih raspoloživih izvora finansiranja.

ⁱ Intervencija DEI: odnosi se na akcijske planove u okviru Transportne zajednice.